

Pripovedka o krastači.

(Po Andersen-u posnel Josip Bekš.)

Oči so ji zažarele kakor zelenim žabam pri snočnjem koncertu, in v nogah je začutila prožnost in moč, da bi skočila še enkrat v vedro, tja gor v solnce. Vsa okrepčana od ravnokar zapete žabje himne je primarširala kmalu do ceste, ob kateri so stala človeška bivališča s cvetličnimi vrtovi, z vrtovi za zelje, s sadnimi vrtovi in drugimi najrazličnejšimi gredicami. Naša znanka si je izvolila za enčasno najpripravnejše bivališče vrt za zelje.

„Kako mnogo lepih najraznovrstnejših bitij živi po svetu, katerih še nikoli videla nisem. Svet, kako si prostran in lep! Kajpak je treba še posebno nam krastačam, da se po njem kretamo in učimo izpoznavati ga, ne pa sedeti na enem prostoru med štirimi mokrimi kamni v vodnjaku. Samo ta vrt si mora kdo ogledati!“

Ha — saj pravim, to je krasota! Kvak!“

„Tudi jaz sem podobnega mnenja“, pripomni lepo zelenkasto - črnkasta gosenica, ki se je zibala na zeljnatem listu. „Tale list je zelo sočen in največji; polovico zemlje pokriva, katero pa lahko pogrešam.“

„Kvik, kvik, koko—ko!“

Pikorakale so kure po sredi vrta in pikale zdaj na desno, zdaj na levo. Kura, ki je korakala pred drugimi spredaj, je bila dalekovidna. Zazrla je gosenico ter kavsnila po njej, da je revica padla na zemljo, kjer se je zvijala v krčevitih lokih.

Kura pa jo je mirno opazovala zdaj z enim zdaj z drugim očesom, ker ni umela, kaj pomenja to zvijanje.

„Spak, norčuje se iz mene —“ in že je zavzdignila kljun, da bi občutno kaznovala predrzno stvar — kar jo pri tem zgibu prestraši krastača, ki je sedela v bližini, ter nehoté kvaknila proti velikemu ptiču.

„Glej, glej, zavezništvo ima“, zine kura ter se vrne. „Tak-le prigrizek bi mi k večjemu mogel škodovati. Zvijal bi se mi celo v vratu.“

Tudi druge kure so soglasno pritrdile, in cela družčina je počasi odšla po svojih opravkih.

„Hehe, po ceni je šlo“, se je muzala zvijačna gosenica. „Dobro je, da sem ostala pri popolni zavesti. Samo — kako bi prišla zopet na zeleni svoj list?“

Če bi jo bila naša krastača opazovala prav od blizu, bi bila lahko prav natanko videla, kako je dvignila ta hip desno nožico prvega para ter se popraskala na glavi — najbrž za ušesom.

Mala krastača je prilomastila z drznimi skoki v bližino in — kakor se spodobi — izrazila gosenici sočutje. Veselila se je in priznala s ponosom, da je ukrotila kuro edinole ona s svojo ostudno zunanostjo in neustrašenim nastopom.

„Kako mislite to?“ vpraša gosenica „saj sem se vendar sama izvila nevarnosti. Pa ste res presneto lepi in neustrašni! Prosim, ne nadlegujte me dalje! Menim namreč, da lahko uživam svoje imetje in posestvo popolno nemotena od neljubih mi vsiljenk. Ahà — list sem dosegla —. Nič ni tako lepega in prijetnega, kakor mirno življenje — samo višje moram zlesti na svoj prestol! Višje — tako!“

„Le še višje, meni je vseeno!“ odvrne krastačica.

„Ko bi si domneval“, mislila je dalje sama zase, „ravno tako naprednega mišljenja je, kakor jaz. Vse napreduje! Malo slabe volje je, pa nič ne dé; reva se je prestrašila. Saj se še sedaj tresе. Takole nanjo prileteti — to niso mačkine solze!“

Vse stremi po višjem, vse — hm —.“

In pogledala je visoko, kolikor ji je dopuščal kratki in debeli vrat.

IV.

Na strehi bližnje kmetske hiše sta sedeli v gnezdu dve čaplji; krastačica ju je zapazila.

„Ti dve vidita še več sveta kakor pa jaz; ah, če bi mogla jaz tje gor!“ si je zaželela krastačica.

V hiši sami pa sta stanovala dva mlada dijaka. Sklep šolskega leta se je namreč završil pred dobrim tednom. Šla sta torej domov na počitnice, eden je bil jezikoslovec, morda tudi pesnik, a drugi strogozamišljen naravoslovec. Prvi čvrste in krepke postave, živahnih pa dobrih oči, drugi pa precej čokat, hrbet mu je lezel malone v dve gubi, z očmi pa je vedno nemirno vztrepetaval. Kaj se hoče, naravoslovec je bil obenem tudi zvezdogled in marsikatero urico je presedel zvečer pozno v noč pri daljnogledu, ki si ga je bil sam napravil. Prvi je prepeval, pisal in govoril z navdušenostjo o vsem, kar je ustvaril ljubi Bog; kar je čutil, vse je izražal v jedrnatih, jasnih in čistozvenečih verzih. Drugi dijak-naravoslovec pa je tako-rekoč živel vzajemno z metulji, cvetel vzajemno z rožami, trepetal nemično z očmi, vzajemno z nebeškimi zvezdicami, izkratka: proučaval je naravo, kakor jo je videl z lastnimi očmi. Oba skupaj pa sta bila vesela in dobrodušna tovariša.

„Poglej no, kako krasna krastačica“, pripomni naravoslovec „lep eksemplar za mojo zbirko.“

„Saj imaš že dve drugi“, odvrne pesnik. „Pusti jo, naj se veseli življenja in prostosti!“

„Pa ko je tako izvanredno izborna zastopnica svojega plemena!“

„Nič bi ti ne ugovarjal, če bi morda našla na njeni glavi biser; takoj bi ti jo doma pomagal parati.“

„Biser — hm? Pa znaš res precej naravoslovja!“ se je namuznil naravoslovec ter nemirno zatrepetal z očmi.

„Vprašam te, Ivan, ali si moreš misliti v pravljicah preprostega naroda kaj lepšega kakor: krastačica, najostudnejša žival, nosi marsikaterikrat biser na svoji glavi —?“ je odgovarjal pesnik smeje in podprl

svojo trditev z gradivom iz pravljice. „Ivan, prosim — ugovarjaj! Ali ni tudi včasih človek brez posebne zunanosti in nastopa obdarjen z največjimi čednostmi, ki ga dičijo kot tudi grdo glavo diči biser!“

Več krastača ni mogla slišati, tudi polovice tega, kar sta govorila, ni dobro razumela.

Oba prijatelja sta odšla pogovarjaje se naprej, ona pa se je srečno izognila poginu v špirtu.

„Popolnoma prav in pametno je, da nimam bisera na glavi, utegnila bi bila doživeti nepriliko.“

S strehe pa se je začul glas; čapljak je poučeval družino, ki je prezirljivo zrla na dijaka-učenjaka v zeljniku.

„Človek je domišljavo bitje“, spet povzame čapljak. „Ali slišite, otroci“ v gnezdu je sedelo tudi troje mladih čapljič —, „kako klepetata tista-le dva doli tam v zeljniku. Glas imata, glas, takega pa vendar ne kakor me. Ljudje se ponašajo z govorniškimi darom in lepim jezikom! Čuden jezik to! Drug drugega skoro ne umeje. Me pa s svojo govorico lahko občujemo med seboj, ali pa s sestrami na mrzlem severu, ali pa v vročem Egiptu. Po zraku letati tudi ne znajo ljudje. Vozijo se sicer semintja s čudno napravo, ki jo imenujejo ‚vlak‘; za zrak pa so njihova trupla pretežka. Skoro mi postaja tesno pri srcu, če pomislim na ljudi. Živele bi brez njih popolnoma lahko, samo da bi imele črvov in žab na razpolago.“

„Strašno se ji je sponesel govor“, je pripomnila krastača samazase. „Velik mož je ta čapljak, pa kako sedi; nikdar še nise m videla ali čula, da bi kdo sedel tako visoko. Pa kako zna plavati — to to, saperlot“, je vzklikala, ko je čapljak z razpetimi perutnicami krožil po zraku.

Mati čaplja pa je ostala v gnezdu in pripovedovala mladičem čudne reči: kako velika reka je Nil, kako mehko blato imajo njegovi bregovi, koliko žab, krastač in druge golazni se solnči tamkaj, i. t. d. Krastači pa je bilo vse to novo in neumljivo.

„Alo, v Egipt!“ je vzkliknila. „Če bi me le hotela kaka čaplja vzeti s seboj. Zopet bi se ji prikupila in ne storila bi mi nič žalega. Kako bi bila srečna! Vse hrepenenje in vsa ta sreča bi bila več vredna, kakor če imam biser na glavi.“

Pa saj je to bilo: ravno to hrepenenje in te želje po nečem višjem, to je bil dragoceni biser na njeni glavi. Kako ji je žarelo v glavi veselje, sreča, zadovoljnost!

Po zraku pa se je približeval čapljak. Ugledal je ubogo krastačo, spustil se navzdol in jo malonežno prijel s kljunom.

Kljun jo je trdno tiščal skupaj, po zraku pa se je delal veter. Ni bilo sicer prijetno krastači, pa vendar se je čutila srečno, ker se je dvigala kvišku. Da jo nese čapljak v Egipt, o tem je bila prepričana. In zato so ji blestele oči, kakor bi se v njih kresale iskre, biseri.

„Kvak, kva-ak — oh —!“

Padla je . . .

Njeno truplo je bilo mrtvo, in ona ubita . . .

* * *

Toda iskra v njenih očeh — kje je ostala ta? Vzel je solnčni žarek ta krastačin biser ter ga odnesel . . . Pa kam?

Ne poprašuj dijaka naravoslovca, vprašaj rajši pesnika-jezikoslovca; opiše ti vse kakor v pravljici, kakor v pripovedki. Premisli! Zeljna gosenica se izpreminja, dokler se ne razvije v metulja! Družina čapelj speje čez gore in morja v daljno Afriko in vendar se vrne zopet po najkrajši poti v isto deželo, celo na isto streho!

Res, čudno se ti morda zdi, pa je vendar resnično! Vprašaj dijaka-naravoslovca; pritrdil ti bode. Pa saj tudi sam veš, ker si se učil v šoli ali pa že morda videl z lastnimi očmi.

A kje je ostal biser, ki ga je imela na glavi krastača?

lšči ga v solncu! Uzri ga, če moreš!

Prevelika luč ti brani! Mi, ljudje, nimamo oči, ki bi prodrla v vesoljno božje stvarstvo, toda imeli jih bomo enkrat, in tedaj bomo poslušali najlepše pripovedke — nebeške pripovedke!

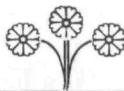
Rad šel bi tja.

Po polju gre jesen,
Ž njo hodi zimski hlad,
A tamkaj v daljnem jugu
Se druží cvet in sad.

Rad šel bi tja na jug,
Kjer čuva solnčni žar
Naravo vso, da vigred
Ne mine ji nikdar.

Rad šel bi tja, le dom
Bi vabil me nazaj,
Rad šel bi tja, da ni tu
Moj ljubi, rodni kraj.

Slavko Slavič.

Listje in cvetje.

Iz zaklada naših pregovorov.

41. Mrtvaška obleka nima žepov.

Jako pripravna je krojaška naredba, da imamo pri obleki žepe. Marsikatero reč si hoče človek posebno zavarovati in jo nosi vedno pri sebi. Kakor nalašč mu je v to svrho